

Redactioneel

Wat zijn kunst en cultuur ons waard?

Veel kunstenaars houden het financieel uit 'omdat ze slim trouwen'. Dat was wat Ingrid van Engelshoven te horen kreeg kort nadat ze was aangetreden als minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in oktober 2017, zo vertelde ze tijdens het Paradisodebat in augustus jongstleden. 'Als minister van emancipatie zeg ik: "Dat moeten we beter organiseren".'

De minister wil dan ook de sector bij zijn initiatieven voor verbetering van de culturele arbeidsmarkt ondersteunen, zoals bij de toepassing van de Fair Practice Code, het initiatief ter verbetering van arbeidsvoorwaarden en toekomstperspectieven in de culturele en creatieve sector. Ook kan de sector voor 2019 rekenen op een loon- en prijsbijstelling van 2,5 procent en komt er geld beschikbaar voor continuering van honorariumrichtlijnen en uitvoering van de *Arbeidsmarktagenda culturele en creatieve sector*.

De urgentie van deze arbeidsmarktagenda, een initiatief van de sector zelf om de arbeidsomstandigheden gezonder te maken, werd de afgelopen jaren onderstreept in verschillende publicaties over de kwetsbare positie van kunstenaars, makers en ontwerpers. Zij hebben een zwakke onderhandelingspositie, ontberen een redelijke vergoeding en zijn niet verzekerd voor de gevolgen van ziekte en arbeidsongeschiktheid. Creatieven draaien op passie, zelfs als daar geen of geringe beloning tegenover staat. De bijdragen in deze *Boekman* onderstrepen de ernst van de situatie.

Yolande Melsert (Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten), Jeroen Bartelse (Muziekcentrum TivoliVredenburg) en Marc van Warmerdam (Orkater) gaan in op de vraag wat ervoor nodig is om de arbeidspositie in de podiumkunsten te verbeteren. Joram Kraaijeveld

(Platform BK) vergelijkt het atelierbeleid van Amsterdam en Rotterdam en Rogier Brom (Boekmanstichting) brengt aan de hand van beschikbare cijfers de culturele arbeidsmarkt in kaart. De toenemende inzet van vrijwilligers in sommige culturele sectoren geeft aan dat door de bezuinigingen de balans tussen betaalde en onbetaalde arbeid bovendien verstoord is geraakt, legt Edo Dijksterhuis uit.

Erik Akkermans laat in zijn beknopte terugblik zien hoe de arbeidspositie van kunstenaars zich de afgelopen eeuw heeft ontwikkeld en welke rol de overheid daarbij heeft gespeeld. Die was 'bescheiden maar zelden afwezig', licht hij toe. De veel gebezigde uitspraak van bestuurders: 'kunstbeleid is geen kunstenaarsbeleid', is aanvechtbaar, schrijft hij, want beleidsaspecten vallen samen en zijn niet op te knippen. Veel van het cultuurbeleid kreeg bovendien vorm in goed overleg met organisaties en werkenden in de culturele sector. Dat mist Akkermans in het huidige cultuurbeleid: een gestructureerd, geformaliseerd en breed overleg met het veld.

Maar het versterken van het verdienvermogen is misschien wel de belangrijkste uitdaging voor de sector, stelt Mariëtte Hamer (Sociaal-Economische Raad) in haar epiloog. Ook ziet zij een belangrijke rol weggelegd voor de overheid, bijvoorbeeld vanwege het spanningsveld tussen generiek en specifiek sectoraal beleid.

Puntig formuleert Hamer de kernvraag: als we met zijn allen van mening zijn dat kunst en cultuur ertoe doen, moeten we durven vragen: wat is ons dat waard? •

Kimberly van Aart
Jack van der Leden
André Nuchelmans